

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av en knuttimrad brunn på Ivetofta 119:1, Nymölla

Linderson, Hans

2024

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Linderson, H. (2024). *Dendrokronologisk analys av en knuttimrad brunn på Ivetofta 119:1, Nymölla*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2024:21). Lund University.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

21 Februari 2024

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2024:21

Hans Linderson

DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV EN KNUTTIMMRAD BRUNN PÅ IVETOFTA 119:1, NYMÖLLA

Uppdragsgivare: Sydsvensk arkeologi AB, Box 134, 291 22 Kristianstad. Projektnr: 230004.

Fakturaadress: fakturor@sydsvenskarkeologi.se. (kontaktperson: Ylva Wickberg

ylva.wickberg@sydsvenskarkeologi.se och Karl-Magnus Melin <kalle@timmermanskonst.se>)

Område: Nymölla, Skåne **Prov nr:** 69665-69670 **Antal Borrprov:** 6

Dendrokronologiskt objekt: Brunn, fornlämning L1991:2469

Resultat:

Dendro nr:	Provnr;	Trädslag	Antal år (1 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Kommentarer
69665	S1	Ek	55	Nära Sp	915	E 924	(932-933)
69666	S2	Ek	61	Sp 1	Ej datering		
69667	N1	Ek	71	Sp 18 W	932	V 932/933	
69668	V1	Ek	65+EW	Sp 17 W	932+ew	933 1 Juni±	
69669	E1	Ek	60	Sp 15 W	932	V 932/933	
69670	E1	Ek	55	Sp 1	Ej datering		

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Fyra av sex prover dateras. Två prover får **"vinterhalvåret" 932/933 AD** ett prov uppvisar några cellager för år 933 indikerande en avverkning tidigt på tillväxtsången cirka **förste juni ± 2 veckor 933AD**. Ett prov har smulats sönder i de yttre delarna sannolikt från och med splinten till vankanten, dateringen blir därför **E 924**. Om man addera medianvärdet för antal årsringar i splinten för den undersökta gruppen blir dateringen $915+17=932$. Det vill säga i paritet med de övriga proverna. Tillväxtsången påbörjas normalt i slutet av maj. Det innebär att den lilla diskrepansen mellan prov V1 och de övriga med "spetsig" vankantsdatering kan vara noll (att tillväxten starta lite olika kan vara helt ståndorts-relaterade faktorer). Enligt timmerbedömningen är virket behandlat inom en kort tidsperiod. Alla daterade stammarna kan därför vara avverkade i **maj 933**.

Proveniensen är inom en fyra mils radie från fyndplatsen, sannolikt helt lokal. Virket dateras sinsemellan ganska dåligt fast de uppvisar för bara ögat stora likheter så som tillväxthastighet, egenålder och splintmängd. Virket uppvisar krökväxthet indikerande kronvirke, vilket kan orsaka den sämre inbördes dateringen. Det går därför inte utesluta att något av virkesdelarna kan komma från ett gemensamt träd trots att den dendrokronologiska analysen inte visar detta.

Träden uppvisar en ganska god frodvuxenhet. Det kan bero på att samtliga timmer är tagna i eller nära kronan av träden, i så fall har det bättre virket använts till något annat. Trädens egenålder bör vara 80-110 år (± 10 år).

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Vid referens till rapporten: *Linderson, H. 2024. Dendrokronologisk analys av prover av en knuttimrad brunn på Ivetofta 119:1, Nymölla. Nationella laboratoriet för vedanatomi och dendrokronologi rapport 2024:21. Lund: Lunds universitet.*